СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XX | Число 290. | Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 13. грудня, 1923. | VOL. XXXI. | No. 290. | Jersey City, N. J., Thursday, December 13, 1923. | THREE CENTS

АМЕРИКА ПРИСТАЄ ДО СЛІДСТВА НАД НІМЕЦЬКИМИ ФІНАНСАМИ

ВАШІНГТОН, 11. грудня. — В імени президента Кулиджа видало публичну заяву, що американський уряд вислав своїх неофіціяльних представників, які мають брати участь в слідстві репараційної комісії над питанням німецьких фінансів.

ПОСТУПОВІ СЕНАТОРИ ЗНОВА ЗАВЕЛИ СЕНАТ НА МЕРТВУ ТОЧКУ

ВАШІНГТОН, 11. грудня. — Через опір так званого поступового бльоку републиканської партії проти вибору сенатора Каминса головою комітету для межистейтової торговлі робота сенату знова задержалася вже другий день.

СЕКРЕТАР СКАРБУ ПРО ФРАНЦУЗЬКІ ДОВГИ

ВАШІНГТОН, 11. грудня. — Секретар (міністер) скарбу Мелон вислав до сенатора Борн листа, в якому пояснює йому стан французьких военних довгів супроти Злучених Держав. З листа виходить, що Америка не має ніякої гарантії, що Франція заплатить довги, які виносять коло 4 міліярдів долярів.

ДЕПАРТАМЕНТ ПРАЦІ ПРЕДКЛАДАЄ НОВІ ІМІГРАЦІЙНІ ПРОЕКТИ

ВАШІНГТОН, 11. грудня. — Секретар праці Дейвис предложив конґресови довгий ряд проектів в справах робітничих та іміграційних. Межи инчим Дейвис критикує спосіб полагоджування непорозумінь межи підприємцями та робітниками, дотеперішні закони про діточу працю та домагається змін іміґраційних законів.

БОРОТЬБА ЗА ВЛАСТЬ НАЙВИСШОГО СУДУ

ВАШІНГТОН, 11. грудня. — Сенатор Лед, член поступового бльоку в конґресі, приняв визов на публичну дебату в справі узурпації (безправного захоплення) Найвисшим Судом права рішати про конституційність законів.

ПРИГОТОВАННЯ ДО ПРЕЗИДІЯЛЬНИХ КОНВЕНЦІЙ

ВАШІНГТОН, 11. грудня. — Тут зібрався національний комітет републиканської партії, щоби приготовити національну конвенцію партії, на якій має бути установлений кандидат партії на уряд президента Злучених Держав та програма партії на вибори. Серед учасників конференції найшлося 47 прихильників Кулиджа та 7 противників. Комітет згоджується на проєкт Кулиджа, щоби конвенція відбулася в Клівленді.

ТАКИ ЗА ФОРДОМ

ДІТРОЙТ, 11. грудня. — Прихильники кандидатури Генрі Форда на президента Злучених Держав таки сходяться на конвенцію, назначену на 13. грудня, хоча самий кандидат заявився і проти своєї кандидатури і проти сеї конференції.

ЛОВЛЯТЬ ПАЧКОВАНИХ ІМІГРАНТІВ

ЮТИКА, Ню Йорк, 11. грудня. — Перед федеральним судом в сьому місті ставало нині 39 іміґрантів з Ірляндії, Англії, Італії, Норвеґії, Голяндії, Греції та Франції, які перекрадалися до Злучених Держав через канадийську границю без пашпортів. Кождого з них засуджено на 250 долярів кари, на 30 днів вязниці та на депортацію (відосланнє) до старого краю по відбуттю кари.

БОРОТЬБА ФИЛИПИНЦІВ ЗА СВОБОДУ

МАНІЛЯ, Филипинські острови, 11. грудня. — В филипинській леґіслятурі внесено проект закона, який відбирає американському ґубернаторови власть над земельними податками.

АМЕРИКА ПОСИЛАЄ КОРАБЛІ ПРОТИ ПІВДЕННО-КИТАЙСЬКОГО ЛІДЕРА

ВАШІНГТОН, 11. грудня. — Злучені Держави вислали з Филипинських островів на південно-китайські води пять военних кораблів, бо Сан Ят Сен, південно-китайський провідник мав загрозити, що він закопить в свої руки китайські мита, щоби оплачувати кошти своєї боротьби проти північного Китаю.

ГУЕРТИСТИ ЗБЛИЖАЮТЬСЯ ДО МЕКСИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ

ВЕРА КРУС, Мексико, 11. грудня. — Весь ґарнізон (залога) міста Тампіко перейшов на сторону Гуертистів (революціонерів), котрих війска за вчерашний день значно наближилися до столиці Мексика.

РОЗСТРІЛЯЛИ „МЕКСИКАНСЬКОГО ЛЕНІНА"

САН АНТОНІО, Тексас, 11. грудня. — Сюди наспіла вістка, що повстанці партії Гуерти розстріляли на площи в Вера Крусі відомого комуніста Ерона Проаля, відомого яко „Ленін Мексика".

ДИВНІ ВИБРИКИ ПОГОДИ

САН ФРАНЦИСКО, Каліфорнія, 11. грудня. — Федеральне Бюро Погоди доносить, що небувалі всю пору морози понищили помаранчеві овочі в Каліфорнії. По полудневім Тексасі гуляла страшна заверуха. Тимчасом на північи гарна погода тревае далі.

КЛОПОТИ КНЯЗЯ

НЮ ЙОРК, 11. грудня. — Князь Феликс Юзупов, що прославився вбийством Распутіна, заповідає, що незадовго пізве в суд американського міліонера Виденера, котрий свого часу позичив був йому гроші та взяв був яко запоруку дорогі образи, а тепер не хоче їх звернути.

ПОТВЕРДИЛИ НОМІНАЦІЮ

ВАШІНГТОН, 11. грудня. — Сенат затвердив номінацію (іменованнє) Френка Келоґа амбасадором Злучених Держав до Англії.

ПОЛЕКШІ ДЛЯ РОСІЙСЬКИХ ІМІГРАНТІВ.

НЮ ЙОРК. 11. грудня. — Висший Федеральний суд потвердив нині рішенне низчого судді, котрий дозволив 12 іміґрантам з Росії остатися в Злучених Державах, хоча квота іміґрантів з Росії вже була вичерпана. Суд поирався на надзвичайних умовах, кажучи, що іміґранти виїхали в добрій вірі та що їх належиться притуловище.

ЩЕ ОДИН РОСІЙСЬКИЙ ПРИНЦ.

В готели Бравурт в Ню Йорку арештовала поліція чоловіка, що видавав себе за князя Михайла Олександра Оболенського, потомка царської родини Романових. Його приймали в родинах американських богачів яко такого. Тепер показалося, що се звичайний собі обманець або душевно хора людина; та що він справді зветься Гарі Ґерґасон.

МАШИНІСТ ВИНУВАТИЙ ЗА КАТАСТРОФУ.

Урядники Зелізниці Ню Йорк Сентрал, на котрої торах случилася недавно катастрофа коло міста Форсайт, в нюйорськім стейті підчас котрої згинуло 9 людий, а яких 30 було ранених, кажуть, що добіжне слідство над причинами катастрофи виказало вину машиніста, котрий не зважав на уставлені сиґнали.

ПРОПАВ КАСІЄР БАНКУ ТА $40,000.

З Вест Пистона, Па. пропав Ґилберт Трим, касієр Вест Сайд Бенк-у в сьому місті, з рівночасно в касі банку відкрито недобір в сумі 40,000 долярів.

ЗНОВА „БОЖЕВІЛЬНИЙ МОНАХ"

В нюйорськім суді розбирають тепер повов проти одної компанії рухомих образків, внесений Труфановим, колишним московським монахом, відомим під іменем Іліодора та визиванкою „божевільний монах Росії", котрий тішився був великим впливом на царськім дворі, поки його місця не заняв „божий старець" Распутін. Він позиває підприємство за те, що воно надуживає його імени до продажі своїх удій.

АРМЕНЦІ ПРОСЯТЬ ДОПОМОГИ.

Двайцять дві тисячі вірменських сиріт з тої части Вірменії, що захоплена Росією, внесло до Американців прозьбу о різдвяну допомогу. Прозьба має всі підписи просячих, та обіймає 225 аркушів паперу.

ЗАСТРІЛЕНО ЛЕБЕДЯ КОЛО ТЕРНОПОЛЯ.

Дня 16. падолиста інж. Ґалецкі застрілив над тернопільським ставом лебедя. Лебідь важить 15 кг., а розіпняті крила виносять півтретя метра, ноги і кінець дзюба чорні. Люде, що живуть над ставом, оповідали, що вже три дні кружляли лебеді над ставом у переметі на південь. Ставничий тернопільський каже, що останній раз бачив лебедів над ставом цьому 30 літ. Англійські природники, на основі спостережень, кажуть, що лебідь жиє 300 літ. Шкіра виправлена з пірям, дає гарне лебедине футро. В Англії не вільно стріляти лебеді під загрозою арешту 1—5 літ.

АЛЮМІНІЙОВІ ГРОШІ В БРАЗИЛІЇ.

В Бразилії вичеканюють 40 міліонів 500-рейсових монет із алюмініюма а 20 міліонів мільрейсових штук із бронзу.

СКИДАННЯ АЕРОПЛЯНІВ ПРИ ПОМОЧІ ВОЗДУХА-РАДІО.

Вчені, що робили досвіди над впливом радіо у воздусі, зацікавилися незвичайним явищем. А саме богато разів французькі літаки, що летіли понад німецькі, мусіли нечайно осідати. Думають, що Німці відкрили якийсь таємничий проміння, при помочі котрих можуть приневолити аероплянн осідати несподівано. Є двояка думка щодо цього. Перша комбінація каже, що при помочі концетрації бездротних промінів ушкоджується магнес мотора на аероплянї. Другий здогад є, що винайдено якесь нове проміння, котре розтоплює складові залізні і металеві складові частини літака. В звязи з цим подають, що скинено літаки, які летіли зі Шірасбурґа до Праги. Літаки ці опали недалеко німецької радіостації у Фурт. Сер Олівер Лодж, знавець бездротного телеґрафу, запитаний про думку, заявив, що при помочі сильного освітлювання (промінювання) можна викликати филювання заліза, а за цим і хвилювання апарату. Лише це — на його думку — можливе. Другий дослідник професор А. М. Лоу заявив, що наука досі богато займалася досліджуваннями на цьому полі. Струя в формі проміння зіткнувшись у воздусі із залізом спричинює передівсім велике горячо. Є правдоподібне, що вдалося би приневолити літак до нечайного осідання в такому разі, колиб сконцентровано і скріплено струю щоби аж залізо почало топитися. Проф. Лоу є певен, що воно й удасться за яких 50 до 60 літ. В лябораторії осягнено успіх настільки, що вдалося згаданими проміннями розтопити залізний дріт на віддаль двох стіп. Є звісне, що недавно німецька радіостація в Науен робила спроби з розсиланням бездротних промінів у одному означеному напрямку, так як це робиться рефлеторами. Власти в Науені заперечують, начеб вони робили це для скидання французьких літаків. Цікаве й те, що недалеко згаданої стації зїхалося нараз богато автомобілів. Це приписують також впливови таємничого радіо-проміння. Французи слідкують це все з незвичайними зацікавленням, бо ці німецькі спроби означали би велику небезпеку будучої війни. Минулого року славний італійський вчений, професор Л. Дж. В. Рота описував спроби з телюричною струнею, яка виходить із землі. Він каже, що такою струєю можна буде розтоплювати на віддаль 60 миль тяжкі маси металю.

„РАДІОТЕЛЕФОНІЧНІ" КОНЦЕРТИ.

У Парижі все більше входять у звичай „радіотелефонічні" концерти. Так відвідачі вежі Айфля можуть щодня почути найліпших пароських співаків і співачок. Найбільше успіхів на цьому полі має товариство радіоля, що вже істнує майже рік. На програму давало товариство і легші річи, але й строго наукові. Є в Парижі і „радіотелефонічний" театр. Давав уже цей театр песу Корнеля „Полієвкт" і комедії Моліера.

КОНСЕРВАТИВНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ НЕ УСТУПИТЬ ПЕРЕД СКЛИКАННЄМ ПАРЛЯМЕНТУ

ЛОНДОН, 11. грудня. — На нинішньому засіданню англійський кабінет постановив видержати до кінця. Премієр Болдвин останеться разом з цілим кабінетом аж до зібрання нового парляменту. Там виступить Болдвин зі своєю програмою і уступить, коли вона провалиться.

Наслідком того відпала можливість створення вже тепер нового кабінету з рамени Партії Праці.

Парлямент збереться дня 8. січня, 1924, і тоді прийде на чергу вирішенне питання про нове правительство Англії.

ГРІЗНИЙ СТРАЙКОВИЙ РУХ В РОСІЇ

РИГА, столиця Латвії, 11. грудня. — З Москви повідомляють, що в многих частях Росії робітники зачали страйк з причини, що большевицька влада не платить заробітної платні.

В Донеччині робітники застрайкували ізза того, що не одержали платень від серпня с. р.

На зібранню металевих робітників дня 5. с. м. стверджено, що комісаріят комунікації, нафтовий синдикат і другі советські економічні установи не сповнили своїх зобовязань і створили прикрі відносини в металевому промислі.

Положенне погіршується ще і тим, що для промислових виробів в Росії нема ринку збуту, бо селянство не має змоги їх купувати.

Промисл в уральських сторонах застановлений. Робітники там відказались робити, поки советський уряд не зложить потрібної суми гроша в промисловому банку.

Московський большевицький дневник „Правда" пише, що становище робітників в Росії дуже погане, та що страйки можуть розширитись, якщо не буде скорої заради. Ґазета зазначує, що в складах в Росії є 700,000 кіс, яких нема кому купити.

НІМЕЦЬКІ ЖАЛОБИ ПЕРЕД ЛІГОЮ НАРОДІВ

ПАРИЖ, 11. грудня. — На конференції Ради Ліґи Народів, яка тут відбувається, прийдуть завтра на порядок дня жалоби Німців проти переслідувань французькими окупантами населення в долині Сар.

ЗА РІВНОУПРАВНЕННЄ ЖЕНЩИН У ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ, 11. грудня. — Нині обновлено у французькому парляменті боротьбу за право голосовання женщин.

Посол Жістен Годар поставив у сій справі внесенне.

КАНАДІЙСЬКІ ІНДІЯНИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПРИЗНАННЯ ЇХ НЕЗАВИСИМОСТИ

ПАРИЖ, 10. грудня. — Голова конференції шести індійських націй з Канади, Дескагеґ, предложив нині Раді Ліґи Народів жалобу, що Збір Ліґи Народів не розважав минулого вересня прошення конфедерації, аби Ліґа зажадала від Англії признання конфедерації 6 націй суверенною нацією на основі окремого її договору з королем Юрієм III.

Дескагеґ заявив, що він ніколи не покине боротьби за независимість свого народу і буде щодня приходити до Ліґи Народів, поки не візьме сеї справи офіціяльно під дебати.

КАЙЗЕР—„КНЯЗЬ ПРУСІЇ"

БЕРЛІН, 11. грудня. — Пруський міністерський кабінет видав декрет, яким означено титул бувшого кайзера Вільгельма Гогенцолерна яко князя Прусії. Такийсамий титул признано і престолонаслідникови Фрідріхови Вільгельмови.

Такий титул признано їм тому, що вони їх мали, як народились.

ПРОТИ-ЖИДІВСЬКА ДЕМОНСТРАЦІЯ В БУДАПЕШТІ

БУДАПЕШТ, столиця Мадярщини, 11. грудня. — Вчера уладили християнські студенти в тутешньому університеті демонстрацію, підчас якої побили тяжко кількох жидівських студентів.

Влада загрозила, що замкне університет, якщо студенти не покинуть буч.

ВІРИТЬ, ЩО ЛЮДИ ЗЕМЛІ БУДУТЬ РОЗМОВЛЯТИ З ЛЮДЬМИ МАРСА

ПАРИЖ, 11. грудня. — Звісний французький астроном Каміль Флямаріон сказав нині в розмові з ґазетними репортерами, що планета Марс таксамо повна життя як і земля.

Люди тамошні, каже він, щасливійші, бо так скоро не старіються. Ростинність там відмінна від земської.

Він вірить, що люди землі найдуть спосіб розмови з людьми Марса.

НІМЦІ БРАТАЮТЬСЯ З ФРАНЦУЗАМИ У СПОРТОВІЙ ГРІ

МАЙНЦ, Німеччина, 9. грудня. — Нині грали тут гру в мяча Німці з Французами.

Була се перша стріча у спортовій грі Німців з Французами.

З тої нагоди капітан німецького товариства сказав, що він і його товариші раді, що стрічаються з Французами і можуть забути про політику.

Капітан французького товариства відповів, що спорт робить усіх братами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance fc. mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА НОВІ ДОРОГИ.

В инчому місці нинішного числа Свободи находиться оповістка, звіщаюча, що в Канаді стала виходити нова українська ґазета.

Факт бувби може не заслугував на близчу увагу, якби не те, що ґазета називається „Пасіка" та що вона ставить собі за ціль поширити серед української іміграції в Канаді та Злучених Державах знання сеї важної галузи рільничої господарки.

Всі українські ґазети в Канаді (подібно як в Злучених Державах) були ґазети або політичного або релігійного напрямку. Вони мали за ціль тягнути людий до одної або другої політичної партії або одної або другої релігії. Хоча се часто доводило до безплодних політичних та релігійних спорів, та сього явища не можнаби вважати ненормальним, якби рівночасно з тою боротьбою, політичною та релігійною, ішла ґрунтовна робота коло піднесення загальної освіти, господарки, техніки, торговлі і т. и. Так як сього не було, так як вся ґазетярська робота канадийських та американських Українців обмежувалася до політичної та релігійної аґітації, то через те і народна діяльність викривилась в неодному. Першим наслідком сих обставин було розбитте національних сил, бо люди, звислі на політику, не шукали доріг до обєднання, а шукали за всяку ціну доріг до розеднання.

Тому поява часопису, що кладе собі виразно за ціль цікавити своїх читачів піднесенєм свого маєткового стану через піднесенне пасічництва треба вважати важною, переломовою подією. Тому з нагоди появи сього часопису можна лише висказати надії на найкращий доспіх сього нового діла. Сподіємося, що ґазета сповнить свою задачу як слід тимбільше, що на її чолі стане фаховий чоловік, який покінчив рільничу академію та береться до діла, в якому він є фаховим. Можна побажати йому, що він мимоходом зверне велику частину народної енерґії української іміграції на економічне поле та тим самим нехотячи причиниться до вздоровлення нездорових умов. Українське племя з давних давен славилося в світі своїм пасічництвом, і „Пасіка" при добрій волі видавців та щирім попертю українських фармерів поможе відгребати сю господарську штуку, загребану іміґрантськими невзгодинами.

СМЕРТЕЛЬНІСТЬ В АМЕРИЦІ.

Після публично оголошеного звіту федерального уряду переписи, смертельність американського населення в 1922. році виносила 118 людий на кождих 10,000 душ населення. Бюро переписи порівнує се число смертий з числом смертий в попередних роках та каже, що в сім році смертельність була троха висша від смертельности в 1921. році, коли вона виносила 116 на кождих 10,000 душ населення, але зате троха низча, себто кориснійша, від смертельности в 1920 році, коли на те саме число душ вмирало річно пересічно по 131.

Такі обрахунки мають більше як рахункове значіння. Смертельність є звичайно добрим показчиком добробуту народа. Коли народови поводиться краще, його смертельність опадає, коли гірше, його смертельність підноситься. Під добробутом треба розуміти передовсім економічні умови, як се видно з того, що смертельність в Злучених Державах підскочила в гору якраз в році, коли повоєнна перебудова викликала богато безробіття.

Ріжниця в смертельности межи 1921. та 1922. роком така мала, що з того ледво чи можна робити яке заключенне. Виходилоби, що загальний добробут населення Злучених Держав в тих двох роках був менче більше такий самий. Тому розрахунки не розкривають ніякої глибшої суспільної науки, кромі того хиба, що вони пригадують кождому живому на те, що життє своєю природною дорогою йде до свого остаточного кінця, до смерти.

РУСЬКА ЕКОНОМІЧНА РАДА НА ПІДКАРПАТСЬКІЙ РУСИ

Заходами директора Підкарпатського Банку в Ужгороді, Константина Грабаря, котрий щойно вернувся з поїздки по Америці, відбулася в Ужгороді дня 20. м. м. нарада в справі заложення на взорець американської Руської Економічної Ради такоїсамої ради, яка була-б орґанізацією без ріжниці партійних і релігійних переконань. Дир. Грабар підніс, що з Америки можна зібрати великий капітал на краєвий промисл, а також на Підкарпатській Руси можна притягнути трохи людий з капіталом, коли тільки стануть всі до тої орґанізації.

Присутні постановили заложити таку Руську Економічну Раду і на Підкарпатській Руси.

Почесним головою вибрано ґубернатора Бескида, головою каноніка Петра Ґебея, заступниками Константина Грабаря і д-ра Ю. Егрешого, секретарями Василя Фединця й Олексу Бескида. На зборах були й Камінський і Евм. Сабов і Волошин, отже представники ріжних напрямків. Значить знайшлося хоч одно [illegible] партії і діячі можуть знайти спільну мову.

ХТО-Ж ПЕРЕМІГ?

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

III.

Оскільки щиро й з доброї волі провадиться справу українізації на Вкраїні, бачимо вже хоча-б з того, що ні на одне діло культурного характеру в радянської влади нема грошей, нема засобів. На все є: на кольосальні витрати по удержанню червоної армії, Ґосполітуправління (Че-ка) з його численним, жадливим крови й жертв, персоналом, величезної сітки сих самих установ за кордоном, а також безлічи, перед якою царські організації сього роду були невинною забавою. Є засоби й на піддержання своєї „Ри-Ка-Пи" (російської комуністичної партії), а також її підголоска на Вкраїні — КПбУ з усіми їхніми численними установами, розгалуженнями по містах, містечках і селах. Витрачається кольосальні суми на удержання комінтерна, також з його орґанізацією по всім світі. Кидається без жадної ощадности награбовані з населення гроші на роздмухування революційних заворушень усюди, де тільки є на се хоч невеличка можливість і безпека. Сотні золотих міліонів пожерає т. зв. „трестирование промышленности", де беруть участь і наживаються такі грубі большевицькі риби, як Зиновєв, Каменев, Троцький, Стеклов, Дзержинський, Красин то що, а народ не може досі дістати по людській ціні фабричних і заводських виробів. Силу гроша коштує передержування по тюрмах та засланнях десятків тисяч усяких політичних вязнів, переважно соціялістів, багато з котрих відомі своєю самопосвятою ще боротьбі з царським режімом. А скільки тих народних засобів кинуто та ще й досі кидається на т. з. експортовий апарат, себто на видерання хліба в напів голодного населення й на продаж його за кордон для одержання грошей, які йдуть на зміцнення совітської влади й комінтерну. Не кажу вже про витрати на удержання небувалого бюрократичного апарату, як у державних установах, так і в „госпідприемствах", котрі, крім збитків, нічого не дають: в совітських республіках, де прибито, приголомшено всяку приватну ініціятиву й діяльність, трохи не всі служать і одержують платню (звичайно, з селянської кишені); є підприємства, в яких на кожного робітника припадає по урядовцю: що вони роблять, ті урядовці, один Бог знає!

Отже не дивина, що на школи грошей нема, і вони одна за другою закриваються, коли не приходить з допомогою заінтересоване населення; вчителі й професори цілими місяцями не одержують платні й голодують або займаються роботою, яка нічого спільного з наукою не має. І коли пишеться в українських большевицьких часописях про діяльність і потреби шкіл або ріжних наукових установ, то замітки про се пересипається такими характеристичними для українізаторського курсу фразами: „через загальну матеріяльну скруту Академії", „цілковитий брак операційних коштів у Інститута", „матеріяльних засобів (для орґанізованої праці Інститута) як раз і нема", „брак матеріяльних коштів та инші (?) несприятливі умови не дали змоги розкинути діяльність кабінету" (антропольоґії та етнольоґії), „оскільки це дозволять матеріяльні засоби" і т. д, і т. д. („Ч. Ш."). Одно слово, „Ри-Ка-Па" пожерає все і на піддержання (вже не кажу про розвій) української науки й культури „матеріяльних засобів брак", себто якраз на те, що й є душею правдивої українізації. В декреті— українізація, а на ділі—„свертывание" (модний большевицький термін для означення закриття ріжних підприємств у цілях вібито ощадности). Очевидно обовязок уживати гроші, зібрані з українського населення, на українізацію і є тією „націоналістичною тенденційністю" українізації, котру так обачно забороняє декрет.

Отже, як бачимо, становище українізації большевицької суто траґічне, не вважаючи на деякі, зазначені приїзжим з України до Львова, завойовання в сій сфері (що значить ся дрібниця на величезні простори України й її 40-міліонове населення!); і ся траґічність збільшується ще тим, що знесилене голодом і обідране „продналогами" населення республіки, не має змоги розвинути своєї самодіяльности, ініціятиви, духових можливостей. Де вже там! Народ не в стані купувати найдешевших книжок, а не то що самотужки закладати й удержувати школи та вчителів або допомагати матеріяльно своїм культурним і науковим установам. Приклад: читанка в 6-7 аркушів друку коштує 75 коп. золотих, себто 500.000.000 руб. „дензнаками 1923 р.", себто... 5 пуд жита! До війни й навіть підчас неї такий підручник коштував... пів пуд. тахітит!... Чи не сим і пояснюється така раптова зміна фронту що до українства? Декретуй, мовляв, все одно нічого з сього не вийде, а селянську рибку на сей гачок може й зловиш!...

Не можу наприкінці не навести надзвичайно цікавого „совдокументу" для доказу щирости декрету про українізацію, документу, котрий обурив навіть вірних помийників совітської влади на Україні. В ч. 237 ґазети „Більшовик" вміщено таку замітку:

„До уваги губпрокурора".

Хто-б подумав, щоб на 6 році істнування Радянської влади, коли курс політики робітниче-селянським урядом взято „всерйоз і надовго", коли завойовані у Жовтні позиції Радянська влада закріпила й зміцнила, — хто-б повірив, що тут, в середині Республіки, хтось не чужий (як обережненько! — С. Ч.) Радвладі змагався-б стати на перешкоді її заходам?

Дивно, правда?

А се є факт.

Передо мною документи, принесені до редакції „Більшовика" робітником-упаковщиком Книгоспілки т. Чепурним.

Накладна „Книгоспілки" на одправку 4 пакунків книжок у Білу Церкву й Фастів — спілці споживчих товариств... Накладна, як накладна, проштемпельована і все таке... а з лівого куточку навкося написано олівцем...

Читаю, й очі на лоба вилазять від здивовання:

„Согласно бюллетеня Упр ЮЗА 36, накладные на украинском языке не принимаются"...

Кассир Лякович.

Київ І. пассажирский.

„Книгоспілка" переписала накладну по російському, запросивши другого робітника, бо бідний т. Чепурний не вмів по російськи писати

Далі:

Читаю бюлетень ЮЗА 36, — хоч би тобі який небудь натяк про які небудь мови!

Вдалося виясить у касіра і ось маєте:

„Телеграмма предправления ЮЗА т. Синева от 24. VIII. 23 г. ч. 2.335.775 приложение ч. 31 к бюллетеню ч. 36 от сентября с. г. ...

...**Ввиду возможных конфликтов на почве незнания украинскаго языка— грузи впредь принимать на русском языке и ни вкоем случаі не на украинском"... (?!!)...**

Що скаже на се прокуратура?

. . . .

Гадаю, що т. Синеву, чи кому там, нічого не скаже, а от тов., що вмістив се „разоблячение" в ґазеті, перепаде на ґоріхи за „шовінізм" і „аціоналістичну тенденцію" українізації.

Так „на 6 році істнування Радяської влади" переводиться в життя українізація на Вкраїні! І дарма сміливий помийник витріщає очі аж на лоба: так було, так буде, аж поки дядько український загоїть рани, нанесені ервоними „українізаторами", та візьме знову в руки доброго дрюжа й не покаже їм з їхніми помийниками шлях на Москву. От тоді вже прийде не червона, а справжня українізація!...

С. Ч.

ЛИСТОК З АНГЛІЙСЬКОЇ ІСТОРІЇ

—o—

Коли Саксони зломили лукаво договір з англійським королем, Артуром, він, не чекаючи, зібрав те військо, яке мав під рукою і виручив з ним, щоб перегородити дорогу до нутра краю. Міжтим Саксони огнем і мечем знищили ціле побереже, вирізуючи в пень усе безоружне населенне сіл. Вони поводились так як колись Ляхи на Правобережній Україні.

Король Артур не зважав, що його армія в половину меньша, ніж в Саксонів. Він вірив в перемогу правди.

А був при ньому архиепископ з Нюпорту, св. Дубріцій. Цей святий муж вийшов на горб і голосно, що кождий міг чути, отак промовив до защитників вітчини:

— Оборонці рідного краю! Ви всі, що сповідуєте Христа, памятайте на обовязок любови для своєї вітчини і свого народу. Дивіться, як знущаються вороги над нашим бездольним родом і знайте, що ваша совість не дасть вам ніколи спокою, коли ви його не оборонить. Це ваша батьківщина, за яку ви боретесь і за яку ми повинні радо віддати життя, коли прийде потреба. Така посвята є сама в собі побідою і уздоровленнем душі. Бо хто умре за своїх братів, той приносить себе в жертву самому Богу, таксамо, як Христос, який віддав своє життя за свою братийю. Тому хтонебудь із вас буде вбитий у цій війні, то його смерть, за таку величну справу, буде йому покутою і відпущенєм усіх його гріхів.

Історія подає, що Британці, у трибневнім завзятім бою, розгромили цілком два рази переможун армію Саксонів і через ту побіду спасли свій нарід і свободу.

Церков почитає Дубріція Українцям, котрі мають віру, велика в тім прикладі наука. Хто хоче спасти свого душу, хай буде готовий віддати своє життє за свій нарід.

Чуй.Дух.

ЮВИЛЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСМЕННИЦІ

В падолисті минуло 60 літ від уродження славної української писменниці Ольги Кобилянської.

Українська писменниця Ольга Кобилянська, прислала до Української Жіночої Громади в Нюарку, Н. Дж., на руки п. Олії Шустакевичевої отсей лист:

Чернівці, 9. падолиста, 1923.

Високоповажані дорогі мої заморські Посестри!

Вашу підмогу в квоті 10 долярів я одержала через „Вінер Банк-Ферайн" і прийміть, дорогі мої голуби, мою найщирішу подяку.

Сего місяця, 27. падолиста, хоче тутешній гурток жіночий відсвяткувати шістьдесятьлітній день моїх уродин.

Ваш грошевий дарунок перед зимою випердив усіх. Прилетів до мене мов біла птаха зза моря і вдарив мене своїм сердечним привітом-„незабудькою" в груди, виявляючи теплими словами свою прихильність і доброту для старої робітниці. Спасибіг Вам, Високоповажані Пані, спасибіг Вам сотню разів.

Ваша **Ольга Кобилянська.**

Адреса: Olga Kobylanska, Baltinestergasse 11 A, Czernowitz, Bukovina, Europe.

P. S. В місяці вересні перебувала я в буковинських горах завдяки ріжним малим і більшим запомогам. Купалася в зелізних купелях, що всетаки скріпили мене трохи і може поможуть перебути зиму. В Німеччину, як було бажанне моє, в лічнече місце Навгайм, я, на жаль, не могла дістатись, та може в маю, як Господь дасть діждатись, зможу поїхати.

Сей лист подали ми тому, щоби пригадати Українцям в Америці, що наша славна писменниця зломана віком, працею, а також военним лихоліттем і недугою, потребує помочі.

За сю працю, яку вона віддала українському народови, за твори ума і серця, якими вона обдарила український нарід, повинні її землячки і земляки зложити дар в році 60-их уродин писменниці, щоби бодай могла лічитись і прийти до здоровля та попрацювати ще для української літератури, для духової скарбниці українського народу.

Сей дар повинен бути трохи видатнійший аніж поміч минулого чи сього року, така поміч, аби дійсно дала нашій буковинській писменниці змогу удатись на лічення до Німеччини.

Українські товариства в Америці (а також і в Канаді) можуть легко дати таку поміч, якщо громадою візьмуться до сього похвального діла.

Поміч можна післати безпосередно, але ліпше вислати через Обеднанне, бо воно вишле разом усю поміч і вишле в долярах, через що не буде страти у многих вимінах.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

Сим повідомляється Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1924 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що вже вислано календарі на адресу ПП. секретарів для слідуючих відділів:

3, 6, 13, 16, 19, 21, 23, 27, 35, 26, 37, 40, 41, 43, 46, 65, 142, 234.

Всі повисші вимінені посилки зістали вислані почтою дня 11. грудня. Котрий би з висше вчислених відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить адмін. „Свободи".

ЮВИЛЕЙ О ОЛЕСЯ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Двадцятилітний ювилей літературної діяльности нашого великого поета О. Олеся сповнився властиво ще в минулім році. З цього приводу торік і була надрукована у „Свободі" стаття (див. ч. 198 за мин. рік), присвячена біографії Олеся й написана в переважній частині на основі власних споминів поета.

Та ріжні обставини не дали торік українському громадянству можливости впорядити ювилейне свято. Між иншим, сам Олесь мав тоді підстави ухилятись од того, щоб його вшановувала ювилейним святом українська еміґрація. Його родина була ще тоді „у большевиків у лапах", і не знати, як совітські можновладці покарали-б її за те свято...

У нинішнім році обставини складаються краще. Поет живе з родиною на Чехословаччині, де нині живе й цвіт української европейської ем.ґрації. Тут і виникла думка вшанувати поета ювилейним святом і поправити в нинішнім році те, що було упущено в минулім.

Свято відбудеться дня 12. сього грудня у Празі. Ювилейний комітет, який складається з видатних літературних і громадських діячів усіх земель України, доложив усіх старань, щоб заінтересувати цею справою яко-мога ширші круги нашого суспільства. Повідомлення й запрошення розіслано до всіх українських часописів, орґанізацій та установ. Вироблено ріжноманітну й цікаву програму свята. Друкуються спеціяльні ювилейні видання на спомин про це свято.

Коли до читачів „Свободи" ще не дійшла звістка про це свято, то хай отся замітка заповнить ту прогалину. Коли-ж читачі вже знають про свято, то хай ця замітка ще раз нагадає їм про їх конечний абовязок — взяти як найдіяльнійшу уачсть у цім святі нашої культури й нашого письменства.

Таких поетів, як Олесь, маємо небогато, а з усіх українських поетів, нині проживаючих, мало хто в такій мірі причинився до пробудження української національної свідомости, як він. Можна стрінути серед нашого суспільства мюдий, які знають на память усі вірші Олеся. Чи багато поетів, навіть у инших народів, можуть похвалитись такою популярністю?

Кождий Українець, який тільки має до того змогу, мусить у день ювилейного свята висловити нашому ґеніяльному поетови подяку за його натхненні пісні й за його щиру працю для рідного краю. Чим більше надійде таких висловів подяки, тим кращим доказом це буде для поета, що він не перед глухими співав і не для невдячних трудився.

Отже памятаймо:

Дня 12. грудня у Празі буде святкуватись двадцятилітній ювилей поетичної праці О. Олеся. Хто встигне до того дня надіслати ювилятови привітанне, той мусить це обовязково зробити!

Пpитання треба посилати на імя Українського Громадського Комітету у Празі. Адреса Комітету: **Praha, Serikova 4.**

Р—н.

ЮВИЛЕЙ О. ОЛЕСЯ.

Український Громадський Комітет в Празі на засіданню 8. падолиста с. р. постановив упорядкувати ювилейне свято 20-літньої поетичної творчости нашого найбільшого теперішнього поета О. Олеся, який перебуває в Празі.

Свято має відбутись 12. грудня с. р. в салі Жофінум Прага II.

З цілию успішного переведення цього акту в життє Орґанізаційний Комітет запросив ріжні українські інституції і громадські установи прислати своїх представників, з яких і утворено ширший Ювилейний Комітет.

Ширший Комітет виділив Виконавчий Комітет, котрий вже приступив до праці і перевів ряд постанов в життє.

Ювилейне свято має носити характер всеукраїнський, і має для нас велике національне значінне, а тому бажано, щоб в ньому приняли участь не тільки Українці-громадяни, що перебувають в Чехо-Словаччині, але також і ті, що перебувають на рідних землях і на чужині в Европі, Америці і т. і.

Заслужених людий громадянство шанує ріжними способами і ми, не подаючи думки, як хто буде святкувати у себе це свято, маємо надію, що громадянство у святі ювилею в Празі виявить свою участь не тільки присутностю своєю але також і надсилкою привитань Поетови, як листами так і телеґрамами.

Все те треба надсилати на таку адресу:

UKRAINSKY HROMADSKY KOMITET

Serikove 4, Prague, Czechoslovakia.

Ів. Паливода, гол. Юв. Вик. Комітету
Юр. Тищенко (Сірий), секретар.

Просимо всі інші ґазети передрукувати.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

ДО ВП. П. СЕКРЕТАРІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляєсь всіх Вп. П. Секретарів, що виказн та рахунки до відділів вислано всім відділам. Якби однак котрий з П. Секретарів таких не отримав до днесь, нехай сейчас повідомить Канцелярію У. Н. Союза, а вишлесь другі. Не треба ждати з висилкою рахунків та справоздань аж до послідного дня в місяци, а старатись вислати сейчас по мітінгу, а вже безусловно найдальше 26-го с. м.

В рахунках за грудень подані належитости за календарі і такі мають бути заплачені в грудні, щоби можна вирівнати рахунки межи канцеляріею У. Н. Союза і адміністраціею Свободи.

Календарі вже висилаєсь до відділів і всі відділи отримають їх в грудні. З уваги, що тепер перед святами переповненне на почті і експресах, тому дуже можливо, що не всі будуть могли одержати канлендарі як раз на мітінг, однак се не повинно здержати Вп. П. Урядників від сколектовання по 30 цт. від члена. Рахунок вислати як слід без переношення довгів на слідуючий рік.

Роман Слободян, фін. секретар.

СМЕРТЬ І НЕЩАСТЯ НЕ ТРАТЯТЬ НАГОДИ. НЕ ТРАТЬТЕ І ВИ. ОБЕЗПЕЧІТЬСЯ В У. Н. СОЮЗІ СЕЙЧАС. ТЕПЕР ПРИМАЄСЬ БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ.

ДОПИСІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Концерт дітий.

В неділю дня 18. падолиста с. р. відбувся концерт місцевої школи, яка істнує при Тов. Вільних Козаків під ч. 102 Джойнер Стр. Вже коло 7. год. вечером саля була по береги набита дітьми, і старшими, так що не тільки крісел не стало, але й не було де стояти. Предсідатель Н. Кучмій отворив концерт короткою промовою. Відтак під проводом професора М. Юркового відспівав хор, зложений з дівчат і хлопців, на два голоси: Ой дубе кучерявий, Стоїть явір, Пішла Баба, Загадала вража баба, Віє вітер, Як умру то поховайте, Ми гайдамаки, Гей у лузі, Ще не вмерла Україна і „Май Контрі" (американський гимн).

Співали квартет: Чом, чом — Дорофей, Курман, Цимбаліста і Гнатків. Ранішна молитва — Дорофей, Мелих, Кучмій і Пригода.

Соля співали: Ой гук, мати гук — Й. Паснак; Ой пряду, пряду — А. і К. Юрків (дует); Чи я в лузі — С. Мелих; Ой надлетіли сивії голуби — Д. і С. Гнатків (дует); Ой летіла зазуленька — А. Кучмій. Кожда пісня випала несподіванкою, бо деякі пісні відспівано як би дійсні актори; не мож було розріжнити, чи то співали малі діти, чи дорослі особи. Потім, під проводом професора Мирослава Січинського віддеклямували слідуючі: А. Байдак — В зимі; О. Братусь — Наша справа; М. Кучмій — Могила; Д. Гнатків — Соловейку маленький; А. Дорофей — Добра натура; М. Яніцька — Родина; С. Цимбаліста — Зайчик і На морозі; Г. Курман — Козак і король; С. Петрів — Ой умре старий батько; С. Гнатків — Троянда; А. Кучмій — Світе тихий; С. Мелих — Тарас Шевченко; Г. Курман — Нові Гайдамаки; С. Яцула — Учися дитино; П. Мороз — Згода; К. Луцишин — Село на Україні; М. Шеремета — Праця селянина; А. Дорофей — Вечірна пісня; Й. Паснак — Добре було; С. Луцишин — Ой Москалю; І. Цимбалістий — Мова рідна; А. Луців — Панщина.

Деклямації випали дуже гарно. Всі, що сиділи на сали, ока не спускаючи приглядались та були здивовані, якто школярі оден за другим виходили на сцену та щебетали як ті жайворонки. Правда що програма була за велика, діти були помучились, але непіддались до самого кінця. Всім присутним той вечерок буде довго памятним, бо такого чудесного концерту школярів в рочестерській громаді ще не було. Кождий присутний, виходячи до дому, був вдоволений, що міг налюбуватись так вдатними співами і деклямаціями малих школярів. Дехто вірити не хотів, щоб діти вже по одному рокови науки так вперед поступили.

Правда що є в нашій громаді ще другі українські школи, але про них дуже мало хто знає, бо чомусь так млаво ведуться, що нікому нема із них користи.

Як би не школа при Товаристві Вільних Козаків, яка повстала заходом цього славного відділу У. Н. С. то поправді українські діти не малиб де навчитися свого слова і набратися українського духа. Належиться також призманне тим родичам, які зрозуміли вагу доброї школи і посилають до неї своїх дітий.

Добра українська школа це найважнійше питанне для цілої нашої іміграції.

Син України.

—o—

БАЛТИМОР, МД.

Український Національний Хор.

Дня 27-го падолиста завитав до нашого міста вдруге наш славний хор під проводом д. О. Кошиця. Найбільша балтиморська галя, у якій міститься понад вісім тисяч людий, виповнилася цілком, так, що богато мусіло відійти, бо вже не було місця.

В Балтимор не богато Українців, так, що публика була майже уся американська. А проте, коли на сцені появився хор, а відтак д. Кошиць, то авдієнція приняла їх з найбільшим одушевленнем. Видно, що перший виступ нашого хору записався глибоко в памяти балтиморських Американців та що вони тільки і ждали на нагоду, щоб почути щераз українську пісню в інтерпретації д. Кошиця і його хору.

Кождий з нас, Українців, чув-[illegible]ся гордим і щасливим, коли чув ті гучні оплески для українських пісень й для українського хору. Й кождому із нас прийшло на думку, що виступи тої славної дружини по цілім світі принесли для української справи величезну користь. Цивілізовані народи могли пересвідчитись, що український народ це стара й культурна нація, коли зуміла створити такі чудові гармонії і такий прегарний хор.

Й оттут, в Америці, цей наш знаменитий хор, дав більше розголосу для української справи, ніж якінебудь досішні спроби. Американці побачили українську стару культуру, представлену у звуках чудових українських пісень, а богато з них заінтересувалося вперве великим, бездержавним народом. Богато світла кинулося на наші змагання до волі, на нашу бувальщину, через цю подорож по світі У. Н. Хору.

На цім концерті відспівано 15 українських і дві американські пісні. Не потрібую додавати, що всі пісні вийшли знаменито та що Американці не могли досить налюбуватися концертом.

Таксамо ентузіястично привитано виступ славного нашого челіста д. Білоусова, який справді чарував всіх своєю чудовою грою. Публика оплескувала його гру так дуже, що мусів раз-враз повторяти кожнісеньку точку.

Коли пишу оце, чомусь приходять на думку Франка „Каменярі". Справді д. Кошиць і У. Н. Хор, наче ті каменярі, пішли у світ, щоби розбити камінні серця, щоби проломити ту скалу, яка відгороджувала нас від симпатій світа.

Наші вороги представляли нас віками як дикунів, як погромщиків, як безкультурних варварів, як недобитків диких орд, яких треба винищити. Аж тут світ почув наші пісні, прочитав слова, підложені під звуки, насилу довідався, що ми старий цивілізований народ, якого ціла провина у тім, що хоче свободи, що хоче власного державного життя.

Нехайже стелиться дорога нашому У. Н. Хорови як найкраще, нехай усюди збирає лаври слави собі і своєму народови; нехай дорешти проломить той мур, який поставили вороги, щоб скрити давню славу і заслугу України для світового поступу. Хай довідається світ про великий нарід, щоб коли він здійметься знова до бою, він міг найти більше спочування і помочи для добуття своєї волі і держави.

Український державник.

—o—

ГЕМТРЕМК, МИШ.

Поклик до всіх Українців в нашій околиці.

Вже тільки пару тижнів до кінця кампанії У. Н. Союза. Це послідня нагода цього року для наших відділів в Дітрой і Гемтремк, щоби скріпити себе новими членами. Нехай жеж наші славні товариства і брацтва, а саме відділи 20, 75, 94, 146, 175 і 292 — усі сім хай подбають з цілої сили, щоби подвоїти число своїх членів. Нехай кождий приведе хоч одного на грудневий мітинг; постараймося, щоби всі наші діти були записані в У. Н. С.

Організуймося з таким завзяттем, щоби усі Украї[н]ці з цілими родинами стали під Союзовим прапором. Чим більша сила нашої організації, тим більшу повагу буде мати наша іміграція й тим більше зможемо помагти і народній справі.

І дорослий і дитина, кожний має змогу вступити до найсильніщої української організації без ніякого вступного. Велика нагода для всіх. Не полінуймося потрудити для доброї справи. Це в інтересі усіх нас, щоб У. Н. С. став справжньою всеукраїнською організацією, яка злучилаб всіх Українців й Українок в одну кріпку громаду.

Коли кому за тяжко заасекуроватися на $1000.00, най забезпечить себе на менчу суму, але най стає в наші ряди. Покажім світови свій розум і силу. Створім таку організацію, що буде славою для нас, а подивом для других народів.

Крихітка доброї волі й дрібка зусилля дсать нам такий вислід що будемо гордитися із нашої організаційної праці. Всі враз агітуймо, кождий член і члениця У. Н. С., щоби притягнути всіх наших знакомих до нашої організації.

Т. Михальчук,
інспектор 6 округа У. Н. С.

КЛИФТОН, Н. ДЖ.

Різдвяний дар.

В Америці є гарний, стародавний звичай, що на Різдво приятелі і знакомі взаїмно себе обдаровують. Ця установа справді відповідна, щоби помянути народженне Того, що хотів завести братерську любов на земли. А мені приходить на думку, що і нам, Українцям в Америці, годилобся приноровити до цього американського прикладу. Передовсім кождий з нас не повинен забути за своїх старих родичів, сестер, братів, за свою родину і приятелів, з яких неоден бореться тепер з крайною бідою.

Треба собі щиро сказати, що ми тут, в Америці, маємо кождого дня те, що у старім краю мають на шілюди хиба на Великдень. Хоч тут праця тяжка, але ніхто з нас не жадний ні білого хліба, ні мяса. Коли хто тут бідує, то це виімковий припадок. А там, за морем, це виняток, коли хто не живе в злиднях. Кілька долярів, які пішлемо своякам і другам, не зроблять нам великої ріжниці, а дадуть нам вдоволенне, що бодай яку-таку поміч далисьмо своїм.

Відтак кождий з нас повинен памятати за спільну нам усім матір, за наше старе товариство „Просвіта", яке кинуло богато світла поміж наші села. Кождий з нас нехай пішле $1.00 в реджистрованім листі на адресу „Просвіта" Ринок ч. 10. Львів, або ще лучше нехай в кождій місцевости тонебудь займеться збіркою, а відтак пішле гроші разом із адресами усіх або прямо до „Просвіти" або до „Обеднання".

За одного доляра станемо членами „Просвіти" і будемо діставати цікаві книжочки від нашого славного товариства. Цей обовязок може сповнити і найбідніщий еміґрант в Америці і помогти в той спосіб дуже заслуженій народній институції. Не повинно найтися ні одного між нами, щоб не став тепер членом „Просвіти". Американська еміґрація вчинить величезну прислугу цілому українському народови, коли дасть саме тепер громадну підмогу „Просвіті".

Під Різдво не забудьмо за інвалідів, що втратили здоровле в обороні вітчини; не забудьмо за сиріт, за увязнених, за нікого, хто справді терпить за народну справу і хто справді бореться за визволенне нашого народу. І подбаймо, щоби наші жертви прийшли там на час, щоби наші лепти осолодили їм надходячі свята.

Заразом не забудьмо і за нашу родину оттут. Найкращим дарунком для наших жінок і дітий буде це, коли станемо членами У. Н. Союза. Коли ще хто досі занедбав цей обовязок, то саме тепер відповідна пора. До нашої організації приймається тепер без вступного. Будьте певні, що для ваших родин найлучший дарунок на свята це членська грамота в У. Н. Союзі. Обеспечуйте себе в своїй власній інституції. Не шукайте чужих богів, не пхайтеся там, де вас будуть мати за чужинців. Приступайте до нас, до кріпкої, зединеної громади, злоежної з тисячів українських робітників.

А хто з Клифтонців має думку послухати цього поклику, най знає, що тут є відділ 182 У. Н. С. під назвою „Січ".

Не кайтеся рано встати і завчасу вступити в ряди найсильніщої української організації. —

Іван Гришко.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

Виконуючи постанову Всенародного віча відбувшогося з рамени „Ліги Горожан Українського Роду", дня 21. жовтня 1923, подається до відома всім Українським Громадам, Братствам і Товариствам міста Філаделфії, Па., що

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 16. ГРУДНЯ 1923

— відбудуться —

ЗБОРИ

відпоручників всіх Українських Громад, Братств і Товариств, в Галі Укр. Амер. Горожан, 849 Н. Френклин ул., точно о годині 7. вечером, в справі поширення і сцентралізовання допомогової акції для рідного краю.

На ці збори запрошено рівнож п. Др. Луку Мишугу.

Філаделфія, Па., 6-го грудня 1923. 86.91

ЗА УКРАЇНСЬКУ „ЛІГУ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН УКР. РОДУ":

Михайло Дубас, предсідатель; **Михайло Вишиванюк**, заст. предсідателя; **Іван Федор**, касієр; **Андрій Шостак** і **Стефан Слободзян**, секретарі.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

СТЕП.

Оповідання з часів першої руїни

(Свобідно за **Купером**).

(9)

— І ти думаєш, що оГлінатий в спілці з Татарами? — батько спитав.

— Не Голінатий, але той, що накидаєсь їй на опікуна... Тату! Моя рада така, щоби про сотникову сказати Голінатому. Він знає степ, знає всі дороги на Україну. Просім його, щоби був нам за провідника, але так, щоби ведучи нас до нашої мети, поміг нам передати сотникови його жінку... Бо я вам кажу, тату... як нас буде далі вести дотеперішний наш провідник, то сотникова опиниться в татарськім гаремі, ми всі на бусурменській каторзі.

— Ти смердюху! Ти жабо! — зашипів Скрут.

— Тихо! — крикнув Корбач. — Ані слова більше про все те. Поки що сотникова під моєю опікою безпечна таксамо, як кождий з нас. Про се, що ти Макаре кажеш, поговоримо аж тоді, коли прийде пора рушати відси. Як Гнат і Голінатий вернуть з кіньми, зголосишся до мене і розкажеш, чому так думаєш. Тепер до роботи!

Старий відвернувся і відійшов. Макар закинув сокиру на рамя і пішов.

— То ти всему тому винна! — Скрут зашипів до Марини. — Ти завертаєш йому голову, тим то й його не береся ніяка робота. Лиш сидів би з тобою та марнував час на пустій балачці.

— Ви вже мене чіпаєтеся? — дівчина відповіла. — Чи Макар боронив вам балакати зі мною, або мені з вами?

— Марино! — залунало з колиби сотникової.

— Юстина кличе, — сказала Марина, — мушу до неї.

Марина побігла до колиби, лишаючи Скрута самого.

— Не буде він твій, не буде! — Скрут сказав до себе, сідаючи на тій колоді, на котрій перед хвилею сиділа Марина з Макаром. — Будеш плакати за милим, але я тебе потішу...

Найвисшого дерева по пло[illegible]щи занятій під табор, Корбачі не зрубали. До него приставили драбину, щоби лекше було вилізти до перших галузий; під самим вершком построїли лавочку. На сей лавочці сидів постійно через цілу днину один син Корбача і окидав оком степ. Коли би тільки заздрів щось підозреного, мав зараз заалярмувати табор. В ночи він там не був потрібний, бо в темноті й так нічого не доглянув би. Другий вартовий стояв день і ніч при вході до табору. Старий Корбач підійшов під вартове дерево і свиснув.

— А що там? — спитав вартовий.

— Оглянь добре степ. Як нема ніякої небезпеки, злізь. На твоє місце прийде котра дівчина. Ми всі підемо в степ, може що вполюємо.

— Я вже сама хотіла сказати тобі, — сказала Корбачева, щоби ти вислав хлопців по мясо. Аж слинка тече, коли гляну в гору і бачу, кілько то над нашими головами літає всілякої пташні.

Корбач вивів з табору всіх синів і шурина, та розіслав на всі сторони степу. Щоби Скрут і Макар случайно зійшовшися, знов не зчепились, казав одному йти на схід від табору, другому на захід.

*

Під горбком, на віддаль гарматного стрілу від Корбачевого табору сиділи при огни Голінатий і Павло Карпюк. Циган Голінатого був, очивидно, з ними. У воздусі розносився запах пришквареного кабана.

— Не знаю,—промовив Павло, — чи степові кабани ліпші ніж міські, чи то лиш ви смієте ліпше пришкварювати? Сяк чи так, хотів би я що днини вполювати кабана, щоби ви мені спекли його.

— Що правда, звірину Бог сотворив на те, щоби люди мали що їсти, — Голінатий відповів. — Але з того ще не виходить, щоби для двох що днини вбивати кабана. Не хочу бути свідком, ще й спільником такого масового морду. Я вбиваю лише тілько, кілько мені треба, ні троха більше. Як я наіджений і маю запас на завтра, не вбю не то кабана, але тоді й на перепеличку не важу... На, Цигане!

Голінатий верг псови пару костий, на котрих ще було доволі мяса.

— Ви були в таборі Корбача? — спитав Павло.

— Був двічи.

— Чи ви бачили, що, або хто в тім возі, з котрого ніколи не стягають верети?

— І ви тим зацікавилися?! Я також був цікавий і хотів заглянути під верету, але шурин Корбача неначе вжалений кинувся на мене. Як би то він отаманом валки, то безпечно бувби мене прогнав з табору.

— Я дуже цікавий, який то зьвір сидить в тім возі. Мабуть якийсь дуже небезпечний хижак, коли нікому недають приступити до него.

— Зі мною був в таборі Циган. Як би то був зьвір, ще й хижак, то моє псище було би мені сказало. То мабуть якийсь недужий... Чи недужа, бо до того воза має приступ лише дівчина, а саме ваша Марина.

— Вона ще не моя, але буде моя.

— Чому ви її не спитаєте, що в тім возі?

— Питав, але вона не хоче сказати. Присягла Корбачеви, що до якогось часу нікому не скаже.

— Цікава тайна!

— Ваш Циган неспокійний. Неначеб занюхав щось.

— Занюхав і вчув. І я чую, що в кущах просто нас час до часу щось шелестить.

Павло підвів рушницю.

— Лиши рушницю! Як би то був небезпечний зьвір, чи такий чоловік, Циган инакше поводивсь би... Скажи нам Цигане, що там таке? Чи маю стріляти в ту вітку куща, що холітаєся?

Циган підвів писок, понюхтив хвилю і назад поклався при ногах свого пана. По хвили загарчів злегка і знов поклав голову на земли між свої ноги.

— То чоловік, — сказав Голінатий, — але такий, якого не потребуємо боятися. Він мабуть нас боїться, коли не вилазить з кущів.

Старець встав, підвів рушницю і крикнув:

— Гей ти, там в кущах! Як ти не боїшся чесних людий, то вилізь. Не зїмо тебе. Поможеш нам зїсти кабана.

З кущів не висувався ніхто.

— Таки боїться нас, — Голінатий шепнув.

— Стріляйте! — сказав Павло. — Може то зьвір або й татарський шпигун?

— Мій товариш каже мені стріляти, — крикнув Голінатий, — бо гадає, що в кущах не чоловік, а зьвір. Як ніхто не вийде, то я таки стрілю!

Зашелестіло і з кущів висунувся козак. Доразу видко було, що якийсь старшина. З ним виховзся також пес. Цілком подібний до Цигана, але молодший.

— Не гадайте, що страх перед вашою залізною жердкою вигнав мене з кущів, — промовив козак, показуючи на довжезну рушницю Голінатого. — Витягли мене ваші запросини і запах жареного кабана. Я вмліваю з голоду.

— То насамперед хапай і халасуй. Потому скажеш, чого так довго рунтався в тих кущах і непокоїв мою собаку і чому не вийшов на перший мій зазив.

— Бо я насамперед хотів підслухати вас, — козак відповів, хапаючи поданий йому кусень мяса. — Я хотів виміркувати, які ви люди.

— В степу тілько зьвірини, — промовив Голінатий, — в тебе, бачу, несогірша рушниця і ти голодний?

— Бо я бачив сліди людий, возів. Не знав, які люди недалеко мене, отже боявся стріляти.

Козак сів при огни і став так завзято доїдати кабана, що по малій хвили коло них лежали самі кости. За весь той час Голінатий вдивлявся в козака і порпав в своїй памяти.

— Де я його бачив, де я його бачив?! — думав. — То мусіло бути давно, дуже давно... Але давно не могло бути, бо його вік недавний...

— Ви мабуть хотілиб знати, хто я, — обізвався гість.

— Хибаж ми не знаємо? — відповів Голінатий. — Знаю, що ти козак і сего мені досить.

— Всеж таки добре було би знати, як нашого нового товариша кликати, — вмішався Павло.

— Очивидно, очивидно, — додав Голінатий, не зводячи з козака очий.

— Я Михайло Орленко, сотник полтарського полку, — [illegible]зав козак. — Михайло Крупа Орленко.

— Крупа?! — спитав Голінатий, схопившись на рівні ноги. — Орленко Крупа?... Так звався твій тато?... Твій Дід?

— Мій тато звався Іван Орленко.

— Яким же чудом до тебе прилипло іменище Крупа?

— Так хотів мій дід, батько моєї мами. Коли мій дід дістав сина, мого вуйка, додав йому до свого прізвища іменище Крупа і так приказав звати його сина, свого внука. Окрім сина, Бог дав йому доньку, мою маму. Коли давав її за мого батька, Івана Орленка, казав також своїм внукам від доньки носити се іменище.

— Звідки він взяв се іменище і чому причепив до прізвища свого сина і своїх внуків?

— Довго треба би розказувати, як до того прийшло. Мій дід, Михайло Ушицький був козацьким сотником...

Голінатий затрусився.

— Ушицький?! Михайло Ушицький кажеш?

— Був козацьким сотником, — Орленко розказував дальше, не помітивши зворушення старого. — Саме тоді розпочалися великі бунти козацтва проти Польщі. По одній, для козаків нещасливій баталії, мій дід, його суджена і її сестра мусіли спасатися бігством, бо Ляхи вирізували всі городи, які були їм по дорозі. Втікати треба було через дикі поля нинішної Слобідщини і крізь татарські кочовища на Запороже. Провів їх щасливо і спас їх життє молодий запоріжський мисливий Михайло Крупа. В часі сеї мандрівки не раз, не два, не вричі важив своїм життєм, щоби спасти життє тих, котрих проводив. Без його помочи мій дід був би з тої мандрівки не вийшов живий, моя бабуня була би попала в татарський гарем. Щоби його діти, внуки і правнуки не забули про прислугу запорожського мисливця, дід звязав своє прізвище з прізвищем своїх синів і своїх внуків.

— Коли так, то він мабуть розказував вам про пригоди в часі його побігу... Говорив що про того Крупу?

— Розказував. І бабуня розказувала. Але ви ні того Крупу, ні моїх дідів не знали, отже для вас се не цікаве.

— Розказуйте! — просив Павло. — Такий старий степовик, як наш дідуньо, любуєся в [illegible] оповіданнях, бо вони витягають перед його очи власний молодий вік, відсвіжують в його памяти його власні, давні і вже призабуті пригоди. Такі оповідання осолоджують послідні години старих. І я люблю таке. На мою просьбу дід Голінатий вже не одно розказав мені із своїх молодих літ.

— Мій дід, — Орленко став розказувати, — був зразу ротмістром в польськім війску. Його ґарнізон стояв у Білій Церкві. Коли пришла чутка, що з Запорожа вигреблося козацьке війско, щоби Україну взяти під козачий реґімент, мій дід розпустив свою роту, бо Польща й так не присилала йому гроший на заплату жолду, і сам пішов до козаків. Пішов боротися за волю рідної землі...

— І я був у сій ребелії, — перебив Голінатий.

— Тоді нашим не поталанило, — сотник розказував дальше. — Я вже вам згадував, що з города, який взяли Ляхи і народ вирізували, вішали та вбивали на палі, не щадячи жінок, старців ні немовлят, мій дід пробрався на Запороже. З ним був також тяжко ранений війт зруйнованого города і його дві доньки. Їх провідником був молодий парубок, Михайло Крупа. Степ, ліси, плавні знав, як добрий ґазда знає свою власну хату. Се знанне, а ще більше його проворність, його хитрість, його відвага і його посвята завели товариство аж під саму Січ, де вже не треба було боятися ні Ляхів, ні Татар. Як би не те, то мій дід був би не оженився з Татяною, старшою донькою війта.

— З Татяною! — Голінатий зітхнув. — З Татяною... Гарна була... Добра була... Богато дід розказував про сю мандрівку? Може й бабуня розказувала?

— Богато, бо й було що розказувати.

(Дальше буде).

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Бр. св. о. Николая, від. 104 повідомляє, що річний мітинґ відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 16. грудня в гали Івана Ваврчака під ч. 782 Стейт ул. Проситься всіх членів явитись на сей мітинґ. Будесь принимати нових членів до У. Н. Союза і до братства без вступного і буде вибір нового уряду на рік 1924. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — М. Вітів, пр.; Г. Мисак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Єдність, від. 163 повідомляє, що річний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 16. грудня в гали І. Боднара під ч. 501 Норт 3-та ул. На порядку нарад суть важні справи. Таксамо буде вибір нового уряду на рік 1924. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — М. Шегда, предс.; Н. Курко, кас.; П. Мельник, секр.

АКРОН, О. Від. 295 У. Н. С. повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 16. грудня о годині 1.30 пополудни в гали церковній на Вашинґтон і Апел ул. На порядку нарад справозданне урядників, вибір нового уряду на рік 1924 і богато інших справ. Буде приниматися нових членів до братства і до У. Н. Союза без вступного. Всі залеглости безуслівно мусять бути вирівнані. Неявившийся член підлягає карі після братського статута. — І. Гурин, пр.; А. Цепко, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Подається до відома всім членам бр. св. Георгія, від. 239, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 16. грудня о годині 1. попол. в гали У. А. Горожан під ч. 847 Норт Френклин ул. На сей мітинґ запрошуеться всіх членів, аби явились як оден бо єсть богато справ до полагодження, як вибір нового уряду на 1924 рік і другі справи. Таксамо нехай кождий член приготовить 30 цнт. на календар і хай вирівнає свої вкладки, бо в противнім разі такий член буде суспендований. Буде приматися нових членів до У. Н. Союза і до братства без вступного. Тож користайте з нагоди і приходіть і впишіться поки час, щоби потому не було запізно. Обовязком кождого члена привести одного нового члена зі собою яко Різдвяний дар для У. Н. Союза і братства. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — І. Жмутин, предс.; Н. Наконечний, кас.; Н. Волос, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252 повідомляє всіх своїх членів, що річний мітинґ відбудеться о годині 7.30 вечер в четвер 20. грудня на Укр. Нар. Гали під ч. 1950 Вест Ірі стріт. На порядку нарад будеся вибирати новий уряд на рік 1924 а також суть інші важні справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Н. Читвінський, предс.; П. Хомин, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130 подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. грудня точно о годині 8. вечером в Укр. Нар. Домі під ч. 217-19 Іст 6-та ул. На збори мають явитись всі члени, щоби перед річними зборами вирівнали свої залеглости, відтак будеться принимати нових членів до братства і до У. Н. Союза без вступного тільки в сім місяци. Неявившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — І. Солтис, пр.; Н. Марків, рек. секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. Бр. св. о. Николая, від. 300, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 16. грудня, зараз по Службі Божій в церковній гали. На порядку нарад суть важні справи до рішення, як рівнож проситься не забути, що місяць грудень є послідним в котрім будемо принимати нових членів до У. Н. Союза і до братства без вступного. Тож браття, використайте цю нагоду. — В. Горжельський, предс.; П. Сціленний, секр.; А. Годчок, кас.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що послідний місячний мітинґ сего року відбудеться в суботу, 15. грудня о 8. годині вечером в гали Укр. Нар. Дому під ч. 367 St. Pauls Ave. Взиваеся всіх членів щоби прибули на мітинґ і вирівнали свої довги та щоби не переносити їх на другий рік. Таксамо проситься усіх членів привести своїх сусідів і знакомих та вписати їх в ряди нашої організації за що Вам в будучности будуть дуже вдячні що ви їх намовили стати разом з нами в одній укр. організації. — В. Гіль, секр.

РОСФОРД, О. Бр. св. Михаїла, від. 235, повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 16. грудня о 2. годині пополудни в церковній гали при Волнат ул. На тім мітинґу кождий член має бути присутний і заплатити свої залеглости. На порядку нарад справозданне старого уряду з діловодства за рік 1923 і вибір нового уряду на 1924. Буде приниматись нових членів до Братства і до У. Н. Союза без вступного. Неявившийся член заплатить кару після ухвали, а урядник 1 дол. — Г. Вульчак, предс.; І. Кушнір, кас.; О. Невойда, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. „Подільська Січ", від. 8, подає до відома всім своїм членам, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 16. грудня о годині 4. попол. в церковній гали при Честнат ул. Кождий член має явитися під карою. На порядку нарад справозданне урядників і контрольорів. Кождий член що прийде на сей мітинґ, дістане 1 доляра нагороди если приведе одного нового члена до нашого товариства. Проситься принести по 30 цнт. за календар, котрий дістанете на мітинґу. — І. Лагойда, предс.; С. Пилипишин, секр.

КОВТСВИЛ, ПА. Тов. Бог. Хмельницького, від. 248, подає до відома членам, що мітинґ не відбувся 9. грудня з тої причини, що відділові урядники не отримали розмету. Отож подаеся до відома, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 16. грудня о годині 10. рано у гали парохіяльній при Чарлс ул. На порядку нарад буде справозданне старих урядників з цілого діловодства і вибір нового уряду на рік 1924. Проситься членів явитися на сей мітинґ. Неявившийся член заплатить кару після ухвали, а урядник 1 дол. — Т. Бренгілевич, предс.; П. Летнянчин, секр.

ЕЛИЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Бр. св. Михаїла, від. 142, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що річний мітинґ відбудеться в суботу, 15. грудня о годині 8. вечером в гали під ч. 83 Лівінґстон ул. Обовязком кожного члена явитись на сей мітинґ, бо суть важні справи до полагодження. Буде приматися нових членів без вступного до братства і до У. Н. С. і буде вибір нових урядників на рік 1924. Неявившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — Т. Маройка, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, подає до відома своїм членам, що річний мітинґ відбудеться в суботу, 15. грудня о годині 8. вечер в гали укр. православної церкви під ч. 35 Мортон стріт. Взиваеться всіх членів явитись на сей мітинґ і вирівнати свої залеглости. На тім мітинґу буде приниматися нових членів до товариства і до У. Н. Союза без вступного. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. Отже користайте з нагоди. Наше товариство платить 6 долярів запомоги на тиждень. Не відкладайте на завтра, бо ніхто не знає що завтра може статись з вами, бо завтра буде запізно. Кождий Українець, котрий ненажелить до товариства і до У. Н. Союза, нехай прийде і запишеться. — Д. Климців, пр.; І. Мудровський, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213 пригадує своїм членам, що річний мітинґ відбудеться в вівторок, 18. грудня, о 7. годині вечер в гали мітинґовій. З причини що на річнім мітинґу переводиться важні ухвали, як також вибір нового уряду на рік 1924, тому кождий член під карою 50 цнт. обовязаний явитися. — В. Ошуст, пр.; Д. Липовий, рек. секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Сестрицтво св. Ольги, від. 318 повідомляє своїх членниць, що річний мітинґ відбудеться в неділю, 16. грудня о годині 2. попол. в гали під гщ. кат. церквою. Проситься всіх членниць прибути і заплатити довги, а також буде вибір нового уряду на рік 1924. Також пригадуется новим кандидатам, що сей місяць принимаесь без вступного до У. Н. Союза. — Анна Глущак, предс.; Теодора Демчук, секр.

ROCHESTER, N. Y.

Жіноче Товариство ім. Лесі Українки повідомляє українських жінок, що річні збори відбудуться в неділю, 16. грудня 1923 в гали Тов. Вільних Козаків під ч. 102 Джойнер улиця. Повинність кождої женщини бути членицею згаданого товариства, котре працює в гуманітарних і просвітних цілях рідному краеви і в своїй місцевости. Українськи жінки, зрозумійте напрям нашої діяльности і вступайте в членниці згаданого Товариства. Вступ вільний, а членицям залеглість дарована. 89-90

УПРАВА ТОВАРИСТВА:
П. Луців, голова,
А. Хороша, писарка,
С. Яніцька, скарбничка.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ В НЮАРКУ, Н.ДЖ.

Січова Організація ім. Івана Гонти в Нюарку, уладжує

ВІЧЕ

в справі підпертя боротьби на рідних землях Галичини

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 16. ГРУДНЯ

о 1. годині пополудни по відправі Сл. Божої в церковній гали при Корт ул.

На вічу будуть промовляти бесідники: В. Целевич, О. Ревюк і Т. Каськів, прибувший на днях зі старого краю.

Явіться громадно почути про наші змагання і тимсамим причинитись до поборення ворога на нашій землі.

Мід се плинне золото.

„ПАСІКА"

Кількох пасічників в Канаді і в Злучених Державах звернулося до мене, щоби видавати українську часопись про роботу в пасіці.

Перше число сеї часописи появиться з Новим Роком.

Поступове ведення пасіки приносить стократний дохід. Прошу сею дорогою всіх, що цікавляться пасічництвом, виробом питних медів і продажию меду, щоби по прочитанню сеї вістки написали мені свою адресу а також адреси сусідів, які мають охоту запровадити у себе пасіку.

На кожду подану адресу вишлю перше число часописі „Пасіка" даром, на оказ.

Прошу також пописати запити в справі пасіки, роботи в пасіці, в справі уліїв, пкіл і пасічних приборів, щоби вже в перших числах часописі обговорити найважнійші і найпильнійші справи.

Хто пасіки не має, а хоче, щоби пчола зробила його богатим, буде ласкав писати по ради. Адреса:

PANKIW NYKOLA,
Box 1616, Winnipeg, Man., Canada.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

З ГОЛОСІВ ПРЕСИ

МАНЕ, ТЕКЕЛЬ, ФАРЕС.

(З холмського тижневика „Наше Життя" з 18. падолиста, 1923).

Краківські заворушення і загальний страйк в цілій Польщі, то є безумовно предзнаменовання грядучої революції.

Ніколи економічне положення Польщі не доходило до такого катастрофального становища як нині. Влада обєднаної шовіністичної буржуазії довела працюючі маси Польщі до крайности в боротьбі за кусок насушного хліба.

Роскіш і спекуляція одних, бідність і незабезпеченість завтрішнього дня міського робітника, — ось що кидається в очі кождому. Дорожіє мало не щодня буквально все: фунт чорного хліба коштує 12 тисяч черевики біля 10 біліонів, сорочка 3 міліони, а заробітна плата робітника ледви досягає 2 до 3 міліони в тиждень, як ще дістанеш працю в наші часи безробіття та зменьшення фабричної продукції. Отже й живи собі, як хочеш. А коли державні робітники зажадали собі збільшення платні на закуп продуктів живности, одежі і палива на зиму, то дістали з уст голови уряду: „буде ще гірше, робіть, що хочете"!

Розпочався страйк зелізничників, а за ним загальний страйк в цілій Польщі, заворушення в містах. В старій столиці Польщі Кракові, в Тарнові, Бориславі й у Вильні дійшло до бою з поліцією і вийском.

Симптом се грізний і знаменний, який богато говорить розумному обсерваторови.

Говорить перш за все, що зібралося страшно багато вибухового матеріялу в польському суспільстві.

Говорить дальше про клясові суперечки ріжних верств польського суспільства, які все сильнійше і сильнійше виризовуються в життю, бо економічні чинники важнійші від національних, релігійних і патріотичних кличів.

До того всього треба додати ще незадоволенне 60% „національних меньшостей" Польщі: всіх тих міліонів Українців, Білорусів, Литвинів, Жидів, Німців, у котрих до висше загальних незадоволень економічного і клясового характеру ще примішуються і незадоволення національні і релігійні.

Дня 9-го січня, 1905 у Петербурві біля царської палати теж дійшло до бою між робітниками з одного боку і війском та поліцією з другого. На той раз цар Микола II переміг... Але не богато часу пройшло в ті нормальні старі часи до скинення Миколи II і його уряду робітниками.

В наші революційні часи події розвиваються швидше, так швидко, як швидко зростають ціни на товари, або (ще сказати докладнійше) як швидко зростає невдоволенне в народніх масах своїм положенням.

І се грізний знак, який самий за себе говорить, робітникови і селянинови. Звичайно, не урядови який переміг тепер в Кракові, Бориславі, Тарнові, перемагає що дня на „східних кресах", в Східній Галичині, в Ґданску, на Шлеску, має до своїх послуг весь адміністративний і поліційний апарат, школи і костели... В його руках сила і право: значить боятись йому сьогодня нічого.

Є, правда, богато в нього неприємностий з тими „мнєйшосьцями", із заграничною позичкою, з сусідньою Німеччиною та Росією, наконець з опозиційним до уряду бльоком в польському соймі Визволене, П. П. С., і інші ліві угруповання обеднались для єдиної спільної тактики з реакційними намірами уряду.

Але бачили ми Українці їх працю за часів їх уряду... Що вони, соціялісти, зробили тоді для аграрної справи, для шкільництва; наконець для урівноправнення народів Польщі та проведення в життє конституції? — Нічого... Отже побачимо, що вони зроблять тепер.

А час не жде. Рука історії пише так грізні біблійські слова на стіні державности польської. А влада і не замічає сього...

Ось у такий час ми Українці повинні міцно триматися своїх національних і клясових ідеалів, щоб грядущі події не застали нас неприготованих.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ Василя Панького з села Убині, повіт Камінка Струмилова, котрий перебував в Ню Йорку довші часи. Може хто знає, або він особисто повідомить мене про свою адресу. Пошукує його брат Wasyl Pankiw, calle Ingvisidor N. 25 8, Habana, Cuba. 89-90

ПОШУКУЮ свого братанича Йосифа Сухецького, котрий мав перебувати 15 літ тому в Boston, Mass. Хтоби про него знав або він сам, прошу зголоситися до: Hilario Glowacki, Marechal Mallet, Parana, Brazil.

Хто знав би, де живе дякоучитель ВАСИЛЬ КОПЧА (в Америці або в старому краю), зволить подати його адресу до „Свобода". 90-92

ЧИ ХТО ПОТРЕБУЄ УЧИТЕЛЯ?
З наших таборів в Чехословаччині приїхав сими днями до Злучених Держав гр. Микола Близнак, родом з Лісної Камінки, повіту Рава Руська. Він покінчив був учительський семинар, а перебувши українсько-польську війну та не могучи тепер вертати до краю, глядає в Злучених Державах нагоди віддати свое знанне на услуги народу. Якби яка українська громада потребувала учителя, просимо зголоситися на адресу: Mr. Nicholas Bliznak, 439 East Sixth St., New York, N. Y. Гр. Микола Близнак виказався поручаючими письмами від українських закордонних організацій.

ВІЛЬШИЙ МАЄТОК
для Карпа Пастернака з села Стехниківці, пов. Тернопіль, від одинайцяти літ в Америці, послідні відомости про него були з Detroit, Mich. в 1920 році. Він сам або його родина або знакомі котрі би про його теперішний адрес знали, хай зголосяться (за високою нагородою) до: Bratus & Fedytnyk, Real Estate Brokers, 3464 Cicotte Ave., Detroit, Mich. 88-90

НА ПРОДАЖ ГРОСЕРНЯ І БУЧЕРНЯ
в добрій околиці. Інтерес дуже добрий. Продаеся по причині другого бизнесу. Ліс на два літа. Голоситися до властителя під ч.
523 Boulevard, Bayonne, N. J.
87,90,92,96,98,01

BAYONNE, N. J.
Дорогий Мужу! Якими словами я тебе догризала, що ти мусів оставити свої діти і мене, тай свою працю і опустити дім без жадної причини. Благаю тебе Дорогий, вернися скоро до дому, щоби не було запізно. Син твій дуже хорий, а я також не знаю де опинюся з тої гризоти, бо я і дитина знаходимося в прикрім положенню. Єсли маєш якесь спочутє до своїх дітий, то благаю тебе; вернися, бо знаю що ти діти любиш, не дай їм пропадати єсли зараз не повернеш буде запізно бачити свої діти. — ЖЕНА. 89-91

АННА СИДОРЯК пошукує свого вуйка Костя Хминка, з села Морозовичі, пов. Новий Самбір, Гал. Мае перебувати в Акрон, Огайо. Хтоб о нім знав або вуйко сам, прошу зголоситися на мою нову адресу: Miss Anna S. Cohen, 210 W. 96th Street, New York, N. Y. 86,90,91